

สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสวยแห่งประเทศไทย THE SOCIETY OF AESTHETIC PLASTIC SURGEONS OF THAILAND

Botox ความงามหลังรอยเข็ม

นพ. สุกิจ วรขำรัง

เมื่อเดือนกันยายนที่ผ่านมา (2556) องค์การอาหารและยาแห่งสหรัฐอเมริกา (US. FDA) ได้ประกาศรับรองการใช้ Botox เพื่อความงามเพิ่มอีกหนึ่งตำแหน่ง คือการใช้เพื่อลดรอยย่นบริเวณหางตา ซึ่งเรารู้จักกันว่า รอยตีนกา อันเป็นจุดที่แสดงให้เห็นเป็นรอยยับย่นซึ่งเกิดขึ้นระหว่างยิ้ม หัวเราะ เต็มที่ และเมื่อเข้าสู่วัยกลางคนไปแล้วรอยยับนี้จะเห็นชัดเจนขึ้นแม้จะไม่ได้ยิ้มก็ตาม มีคนสงสัยกันมากกว่าแล้วที่ผ่านมามีการใช้ Botox สำหรับลดรอยย่นหลายแห่งเหลือเกิน แล้ว อย.ไม่ได้รับรองหรืออย่างไร คำตอบคือไม่ทุกตำแหน่งครับ ดังนั้นวันนี้จึงขอรวบรวมข้อบ่งชี้ของการใช้ Botox ที่ได้รับการรับรองที่ผ่านมาให้ท่านได้อ่านเพื่อจะได้ทราบว่า ที่มีการฉีด ๆ กันอยู่ทุกวันนี้เป็นการฉีดที่ อย.เขารับรองหรือไม่ แล้วอันไหนที่เขาไม่รับรอง แล้วเราไปฉีดจะมีผลอย่างไร

สรุปข้อบ่งชี้ สำหรับ Botox ที่ใช้ได้อย่างปลอดภัยและมีข้อมูลชัดเจนว่าได้ผลและสามารถใช้ได้ทั่วไปโดยแพทย์ถึงปัจจุบันนี้ได้แก่ 1. สำหรับการรักษาโรค สามารถใช้รักษาโรค ปวดหัวไมเกรนเรื้อรัง (chronic migraine), ภาวะเหงื่อออกใต้รักแร้มากผิดปกติ (underarm sweating, hyperhidrosis), ภาวะกล้ามเนื้อตาหดเกร็ง (eyelid spasm), ภาวะตาเหล่เข (strabismus), ภาวะกล้ามเนื้อหดเกร็งเนื่องจากโรคทางระบบประสาทต่าง ๆ (spastic or hypertonic myopathy) 2. สำหรับความงาม (Botox cosmetic) ที่ได้รับการรับรองคือการใช้เพื่อลดรอยย่นบนใบหน้า สองตำแหน่งคือ รอยย่นหว่างคิ้ว, และรอยย่นตีนกา

จะเห็นได้ชัดว่าในตลาดความงาม และสถานพยาบาลต่าง ๆ ที่ใช้กันทั่วโลกขณะนี้ มีการใช้ Botox สำหรับความงามในข้อบ่งชี้ที่ไม่ได้รับการรับรองจาก อย. มากมายด้วยกัน (แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นไม่ได้แปลว่าใช้ไม่ได้ เพราะขั้นตอนของการขอการรับรองจะต้องมีการศึกษาและรวบรวมข้อดีข้อเสียอย่างละเอียดถี่ถ้วนจึงนำข้อมูลไปขออนุมัติรับรอง จึงใช้เวลานานมากกว่าจะผ่านออกมาได้ในแต่ละจุด) การฉีดในลักษณะที่เราเรียกว่าการใช้แบบ off label usage คือใช้ในแนวทางที่ยาไม่ได้บ่งชี้ไว้ตั้งแต่แรก การใช้ Botox เพื่อความงามในจุดอื่น ๆ ในปัจจุบันนี้มีหลายตำแหน่งที่นิยมกัน และสามารถที่จะอธิบายได้ถึงกลไกการออกฤทธิ์ ได้แก่ การใช้ลดรอยย่นหน้าผาก, การใช้เพื่อทำให้หน้าเรียวเล็ก, การใช้เพื่อลดภาวะคอหอยเป็นเหนียว, การใช้เพื่อลดนอน, การใช้เพื่อแก้ไขรอยพับห้อยที่ข้างจมูก มุมปาก, การใช้เพื่อแก้ไขคางเป็นร่องหดเกร็ง เป็นต้น แต่ยังมีกรณีนำ Botox ไปใช้อีกหลายตำแหน่งมากในด้านความงามโดยไม่สามารถอธิบายกลไกการออกฤทธิ์และพิสูจน์ไม่ได้ว่าได้ผลจริงอีกมากมายเช่น การใช้เพื่อยกหน้าแทนการผ่าตัด การใช้เพื่อจะทำให้หน้าใส ลดรูขุมขน ลดหน้ามัน การใช้เพื่อทำให้หน้าอกตึงตัง เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ต้องการจะใช้ควรจะต้องทราบว่าจะเป็นการใช้โดยเสียเงินเปล่าเพราะไม่มีการรับรองผลการใช้และไม่สามารถอธิบายได้ว่าจะได้ผลได้อย่างไรตามหลักวิชาการ และยิ่งอาจจะเกิดผลข้างเคียงตามมาได้หลังการฉีดอีกด้วย

พูดถึงผลข้างเคียงของการใช้ Botox ก็ควรจะทบทวนอีกเล็กน้อยว่า การฉีดก็อาจจะมีผลข้างเคียงได้เช่นกันได้แก่ 1. ผลจากยา ได้แก่การกลืนลำบาก การหายใจติดขัด ซึ่งมักจะเกิดในกรณีที่ฉีดยาด้วยขนาดยาที่สูง แม้จะไม่ค่อยพบในการฉีดขนาดน้อยในกรณีใช้เพื่อความงามก็ตาม 2. ผลจากการฉีดที่ผิดตำแหน่ง หรือการซึมกระจายของยาไปยังตำแหน่งอื่น อาจเกิดเปลือกตาตก อ่อนแรง ยกคิ้วไม่ขึ้น ยิ้มไม่เป็นธรรมชาติ 3. ผลจากการฉีดโดยตรง เช่นการเกิดจ้ำเลือด รอยฟกช้ำ เป็นต้น โดยเฉพาะผู้ที่รับประทานยาที่มีผลต่อการแข็งตัวของเลือด เช่น แอสไพริน, อาหารเสริมบางชนิด เป็นต้น แล้วไม่ได้แจ้งแพทย์ทราบก่อน

สรุป Botox เป็นยาที่มีฤทธิ์คลายกล้ามเนื้อที่มีการใช้เพื่อจุดประสงค์ด้านการรักษาและความงาม อย่างแพร่หลาย และปัจจุบันนี้มีการใช้โดยมีการรับรองจากอย.เพียงรอยตีนกาและหว่างคิ้วเท่านั้น แต่ก็มีการใช้โดยไม่ผ่านการรับรองอีกมากมายหลายตำแหน่งด้วยกัน และสามารถใช้ได้หากแพทย์มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ ทั้งนี้การฉีดควรจะได้มีการสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับการฉีดจากแพทย์โดยต้องแพ้เสียก่อนทั้งขนาดของยา วิธีการบริหารยา ก่อนที่จะตัดสินใจเข้าขายนัดนี้ในตำแหน่งที่ไม่ได้รับการรับรองการใช้ในปัจจุบันนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลข้างเคียงและเสียเงินโดยไม่ได้ผล